

Beretning for DMHS 2018

Bestyrelse 2018

Niels Vilstrup (formand), Museumsinspektør
Anne-Marie Worm (næstformand), Speciallæge dr.med.
Mette Katrine Jensen (sekretær), Museumsleder
Malthe B. Bjerregaard (kasserer), Museumsinspektør
Ulrik Kirk Bak (kommunikation), Historiker
Jesper From, Læge
Jesper Brandt Andersen, Speciallæge

Ved årets udgang havde selskabet 225 medlemmer.

Videnskabelige møder, fremvisninger, omvisninger og studietur:

7. februar 2018

Thomas Bartholin

Jesper Brandt Andersen, Speciallæge.

Thomas Bartholin var en central skikkelse i det medicinske og naturvidenskabelige miljø ved Københavns Universitet i midten af 1600-tallet.

Hans ni-årige studierejser til de førende europæiske universiteter blev grundlaget for hans udforskning af lymfesystemet og hans roller som lærer, formidler og samfundsmedicinsk administrator. Hans vidtfavnende litterære produktion omhandlede blandt meget andet medicinske forhold i biblen, fabeldyr og medicinske kuriositeter.

15. marts 2018

Den spanske syge –for 100 år siden

Hans Trier, Speciallæge og cand. mag. i historie.

Den verdensomspændende influenzaepidemi i 1918-20 – den spanske syge – kostede ifølge Sundhedsstyrelsen 15.-18.000 danskere livet. Globalt dræbte den mindst 50 millioner mennesker.

Foredraget var baseret på et bredt kildemateriale i form af tidligere litteratur, beretninger fra embedslægerne og Sundhedsstyrelsen, medicinske fagtidsskrifter og datidens dagspresse.

Derudover indgik almindelige danskeres beretninger, nedfældet fra 1951 til 1972. De er analyseret i foredragsholderens kandidatspeciale i historie ”Ældre danskeres erindringer om den spanske syge” (Saxo-instituttet, Københavns Universitet 2017). Foredraget, der ledsages af en række fotos og andet billedmateriale, kommer ind på epidemiens danske forløb, dens betydning og følgevirkninger samt mulige årsager til, at den ramte nogle geografiske områder hårdere end andre.

11. april 2018

Lægevidenskab og tro – historisk og nutidigt perspektiv

Inger Ulldahl Juhl, praktiserende læge og leder af projekt ‘Klinik 100 år’

Lone Vesterdal, cand.theol., cand. mag. og MA i teologisk sjælesorg

Lægehuset Vase, Juhl og Hansen i Kolding havde netop fejret 100 års jubilæum. I den anledning

fokuserede de på forholdet mellem læger og præster i fremtidens lægepraksis. Med udgangspunkt i et historisk tilbageblik på de to videnskabelige felter, gav foredragsholderne et bud på, hvordan lægevidenskab og ånd er to måder at forholde sig til verden på, der ikke udelukker – men som netop supplerer hinanden – og som er til inspiration i udviklingen af fremtidens lægepraksis.

4. September 2018

Public Health in London during the last Centuries

Dr Rosalind Stanwell-Smith, Medical Writer, Lecturer and Specialist in Water and Public Health. Poverty was rife in 18th century London. In 1751, William Hogarth made two engravings in support of attempts to curb heavy drinking by the poor, who could get “drunk for a penny or dead drunk for tuppence”. Gin Lane, set in the St. Giles slum area, showed the consequences of addiction to homemade gin. The original picture showed the debilitating effects of a gin craze sweeping London and a population suffering from deadly infections common at the time. In contrast, a new picture by Thomas Moore shows how obesity and mental health issues are today’s big health threats. It depicts a society preoccupied by junk food rather than gin – in a century where everyone has the opportunity to optimize his or her health and wellbeing.

10. oktober 2018

Sygepleje og sygeplejersker under besættelsen 1940-45

Gunilla Svensmark, Specialkonsulent ved Sygeplejehistorisk Museum

Dansk Sygeplejehistorisk Museum havde kun sparsomme oplysninger om, hvilke konsekvenser besættelsen fik for sygeplejerskerne. Der er dokumentation for nogle sygeplejersker, der efterfølgende blev hædret for deres indsats i modstandsbevægelsen, men den almindelige varemangel, rationering, mørklægning m.m. på sygehusene var ikke beskrevet. Museet har derfor gennemført 50 interviews med sygeplejersker, der var elever eller færdiguddannede sygeplejersker under krigen. Formålet var at sikre erindringerne for eftertiden med fokus på hverdagens varemangel, generelle hygiejne og konsekvenserne for sygeplejen. Metoden, der blev brugt, var semistrukturerede interviews i sygeplejerskernes egne hjem. Alle interviews blev optaget og efterfølgende transskriberet i fuld længde, og de ligger nu registreret og arkiveret for eftertiden. Der er mange beretninger om dårlig sæbe, om sengetøj og forbindinger af cellulid, der krøb i vask, krøllede og gik i stykker. Om den triste hospitalskost, der blev strakt med grød i alle afskygninger. Om de unge pigers opfindsomhed, når det gjaldt om at se godt ud med det, der stod til rådighed, samt de krigsopskrifter på slik og kager, man trøstede sig med om aftenen bag mørklægningsgardinerne. Et stort bifund i interviewene er de mange dramatiske historier, der kom i tilgift. Samlet fortæller interviewene om de store milepæle i besættelseshistorien, alt set fra et sygehus og med unge kvinders øjne. Dertil kom der uventet mange historier om sygehusene som frihedskæmpernes skjulested. Det er velkendt, at fx Bispebjerg Hospital fungerede som central for jødeaktionen 1943, men det kom bag på os, at tilsyneladende de fleste sygehuse gemte jøder og modstandsfolk over hele landet. Det involverede en stor del af sygehuspersonalet, men sygeplejeeleverne og sygeplejerskerne opfattede sig ikke som en del af modstandsbevægelsen; de befandt sig blot på et specielt sted og i en speciel rolle på et centralt sted i modstandshistorien.

22. november 2018

Etnobotanik og jagten på den forsvundne medicin

Jens Soelberg, PhD, Museumscurator, NaturMedicinsk Museum.

Et tværvideenskabeligt foredrag om naturlægemiddelhistorie, etnobotanik og etnofarmakologi. Ved at sammenholde historiske kilder og nye feltstudier af både danske og eksotiske anvendelser af lægeplanter, kombineret med farmakologiske undersøgelser, kan vi forbedre forståelsen og

anvendelsen af plantematerialer som medicin – og genopdage ledetråde, som kan føre til nye lægemidler. Foredraget var illustreret med billeder og beretninger fra feltarbejde i Vestafrika, Sydamerika, Vestindien, Afghanistan og Danmark.

Studietur til London

14.-20. september 2018

Anne-Marie Worm arrangerede årets medicinhistoriske studietur til London på vegne af DMHS-bestyrelsen. Programmet indeholdt byvandring, museumsbesøg og musik; Royal Society of Medicine (RSM), introduction by Robert Greenwood, Librarian. John Snow and Cholera in Victorian SoHo. Guided walk with Dr. Rosalind Stanwell Smith. Old operating Theater with surgical demonstration. The River Thames and London. Guided walk with Kaare Nielsen (Danish). Choral Evening song. St. Martin-in-the-Fields'. Chelsea Physic Garden. Guided walk with Dr. Rosalind Stanwell Smith. The Gordon Museum. Introduction by Bill Edwards, Curator. Alexander Fleming Laboratory Museum. Introduction by Kevin Brown (Imperial College Healthcare Trust) Wellcome Collection. Introduction to the collection by Kate Forde, Head of Exhibitions. Foundling Museum. Wigmore Hall. Haydn and Mozart concert.

Udflugt

26. maj 2018

Rundvisning af Freskomalerierne på Sankt Elisabeth Søstrenes Hospital

Dorthe Aagesen, overinspektør og seniorforsker ved Statens Museum for Kunst.

Anne-Marie Worm arrangerede udflugten på vegne af bestyrelsen i DMHS.

I årene 1928-35 udførte den danske kunstner Jais Nielsen (1885-1961) en storstilet udsmykning af forhallen og hovedtrappen på det daværende Sankt Elisabeth Hospital i Sundby. Udsmykningen var skræddersyet til dette hospital, der var drevet af katolske søstre og tager udgangspunkt i den middelalderlige helgenlegende om Elisabeth af Thüringen, der havde givet søsterordenen sit navn. Jais Nielsens udsmykning, der er udført i freskoteknik på murfladerne omkring trappen, var, da den stod færdig i 1935, den største af sin art i Danmark efter Joakim Skovgaards freskomalerier fra 1901-1913 i Viborg Domkirke. Jais Nielsens fresker er for nylig blevet gennemgribende istandsat og ny viden om udsmykningens temaer og komplicerede tilblivelsesproces er udgivet i en bog.